

Akillesförbundet

JO-anmälan - BRÅ

Bortselektering av relevant information,
samt svårigheter med att förstå vikten av
det fria ordet och den öppna debatten

Akillesförbundet
2024-08-14

Innehåll

Inledning	2
Brottsförebyggande rådets hantering av faktauppgifter	3
Brottsförebyggande rådets roll i den offentliga debatten	8
Anmälan.....	12

Inledning

Anmälan är skriven av Akillesförbundet. En religiöst, politiskt och ideologiskt obunden ideell förening som arbetar aktivt med att hjälpa och stötta män som förtrycks eller utsätts för våld i nära relation.

I vårt arbete utgår vi ifrån forskning och evidens. Vi anser även att det är viktigt att forskning kring dessa frågor sker utan ideologisk påverkan. Akillesförbundet arbete vilar på principen om respekt för alla människors lika värde.

Anmälan gäller Brottsförebyggande rådet (Brå) som återkommande tycks selektera bort fakta och information som påvisar att män i stor omfattning utsätts för våld i nära relation. Anmälan gäller även myndighetens bristande förståelse för det fria ordet och den öppna debatten.

Anmälan inleds med nedanstående två avsnitt där vi tydliggör och preciserar det brister som vi anser finns i myndighetens arbete.

- Brottsförebyggande rådets hantering av faktauppgifter
- Brottsförebyggande rådets roll i den offentliga debatten

Därefter återfinns den formella anmälan som sista avsnitt i dokumentet.

Det som beskrivs i anmälan är vår uppfattning av situationen. Vi är fullt medveten om att Brottsförebyggande rådet är av en annan uppfattning.

Brottsförebyggande rådets hantering av faktauppgifter

I maj 2024 publicerade Brå rapporten Brott i nära relation.¹

Studien initierades med syftet att under 2022 mäta män och kvinnors utsatthet för olika typer av våld från en nuvarande eller tidigare partner (våld i nära relation). Ca 30 000 personer inbjöds att delta i studien. Av dessa valde knappt 9 200 personer att delta, varav knappt 7 000 personer uppgav att de har, eller någon gång har haft, en partnerrelation som varat i minst en månad.

Resultatet av studien visade att 15,2 procent av kvinnorna och 11,7 procent av männen vid något tillfälle under 2022 utsattes för någon form av våld i nära relation.

Utöver detta visade studien att fler män än kvinnor under 2022 utsattes för nedanstående brott i nära relation.

- Grov misshandel
- Digitalt våld
- Kontrollerande beteende

Man konstaterade även att i åldersgrupperna 55–64, 65–74 och 75–84 år var det avsevärt fler män än kvinnor som rapporterade utsatthet för våld i nära relation under 2022.

Men att fler män än kvinnor rapporterade utsatthet för grov misshandel, digitalt våld och kontrollerande beteende i nära relation – nämns varken i rapportens sammanfattning, i det berörda pressmeddelanden eller på myndighetens hemsida. Utan där är det könsspecifika fokuset enbart på de områden där kvinnor rapporterat större utsatthet än män.

I pressmeddelandet som sändes ut i samband med att rapporten publicerades, kan man exempelvis läsa nedanstående.²

” Psykiskt våld, som exempelvis kränkningar, förödmjukelser och kontrollerande beteende, var den vanligaste typen av våld som både kvinnor och män utsattes för under 2022; 12,9 procent av kvinnorna jämfört med 10,7 procent av männen. Under 2022 uppgav 2,6 procent av kvinnorna att de utsattes för fysiskt våld i nära relation, jämfört med 2,0 procent av männen. Vanligast förekommande var misshandel och mindre vanligt var grövre misshandel och våld med vapen. Det var betydligt vanligare att kvinnor utsattes för sexuellt våld; 4,4 procent av kvinnorna uppgav detta, jämfört med 0,9 procent av männen. Även om psykiskt våld är vanligast, så är det samtidigt den typen av våld som i lägst utsträckning polisanmäls.

Men som vi skrev tidigare nämns ingenting om mäns särskilda utsatthet. Varken i sammanfattningen av rapporten, det berörda pressmeddelanden eller på myndighetens hemsida. Detta är mycket olyckligt eftersom journalister, politiker, beslutsfattare och andra intressenter sällan läser hela rapporterna. De förutsätter, precis som många andra, att informationen i pressmeddelandena, på myndighetens hemsida och i rapporternas

¹ Brott i nära relation, 2024, Brottsförebyggande rådet

<https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2024-05-06-brott-i-nara-relation.html>

² Pressmeddelande: Få anmäler utsatthet för våld i nära relationer, 2024, Brottsförebyggande rådet

<https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2024-05-06-brott-i-nara-relation.html>

sammanfattningar, återspeglar rapporternas innehåll. När detta inte sker, får vi politiker och beslutsfattare som har en direkt felaktig bild av våld i nära relation. Enligt vår uppfattning har det resulterat i politiskt missriktade insatser och en missvisande samhällsdebatt om våld i nära relation.

Det är dock ingen nytt att myndigheten är selektiv med vilken information man lyfter fram i sina kanaler. Samma fenomen återkom när myndigheten år 2022 publicerade en rapport om våldet i nära relation under pandemin.

Våldet i nära relation under pandemin

Under pandemin var det stort fokus på våld i hemmet. Media rapporterade dagligen om det ökade våldet mot kvinnor.

Nedanstående är några exempel på hur media under pandemin rapporterade om våldet i nära relation. Nedanstående citat är från SVT den 23 januari 2021.³

”Flera kvinnojourer runt om i landet har vittnat om en ökad belastning som en följd av coronapandemin. Tidigare har det rapporterats om risken för att våldet mot kvinnor skulle öka under 2020. Nya siffror från Brottsförebyggande rådet visar nu svart på vitt att anmälningarna ökat.”

Det andra exemplet är nedanstående citat som publicerades i Expressen den 28 april 2021.⁴

”Våldet mot kvinnor ökar – jourerna hinner inte svara ... Trots larm om ökat våld mot tjejer och kvinnor under pandemin är frågan allt annat än prioriterad. Tvärtom sparas det på de utsatta kvinnorna. Vi hör när det ringer men hinner inte svara ...”

Ett sista exempel är hämtat från hemsidan för Sveriges kommuner och regioner.⁵

”På grund covid-19 arbetar allt fler hemifrån, gymnasieskolorna har stängt och företag tillåter personal. För kvinnor och barn som lever med våld i hemmet är detta en mycket farlig situation. Stress och ekonomisk oro ökar också risken att en våldsutövande partner eller pappa trappar upp sitt våld. Samtidigt gör isoleringen det extra svårt för utsatta att söka stöd och skydd. Det finns ingen möjlighet att ringa det där samtalet när mannen hela tiden är hemma.”

Det var den här typen av medierapportering som var aktuell under pandemin. Det var dagliga medierapporteringar om kvinnors isolering, utsatthet och det grova våldet. Det gick så långt att Brå beslutade att göra en kortanalys om våldet i nära relation under pandemin. Det resulterade i

³ Nya siffror visar: Våld mot kvinnor har ökat under pandemin, 23 januari 2021, Sveriges Television
<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/vald-mot-kvinnor-har-okat-under-pandemin>

⁴ Våldet mot kvinnor ökar – jourerna hinner inte svara, 28 april 2021, Expressen
<https://www.expressen.se/nyheter/valdet-mot-kvinnor-okar-jourerna-hinner-inte-svara>

⁵ Risk för ökat våld under Coronakrisen, 17 april 2022, Sveriges kommuner och regioner
<https://skr.se/skr/tjanster/bloggarfranskr/socialtjanstbloggen/artiklar/riskforokatvaldundercoronakrisen.50160.html>

att man år 2022 publicerade rapporten Utsatthet för pandemirelaterade bedrägerier och våld i hemmet under 2020.⁶

Men tvärtemot vad många förväntat sig visar rapporten att det år 2020 var fler män än kvinnor som misshandlades grovt av en sammanboende, samt att fler män än kvinnor rapporterade utsatthet för materiellt eller ekonomiskt våld från en sammanboende. Inget av detta nämns dock i sammanfattningen av rapporten eller på myndighetens hemsida.

Rapporten publiceras den 29 juni 2022. Några dagar innan myndighetssverige tog semester. Det går heller inte att finna något pressmeddelande, vilket vanligtvis publiceras när en ny rapport släpps. Därefter har vi inte hört att myndigheten nämnt något mer om rapporten vad gäller våld i nära relation. Detta trots att rapporten borde ha fått särskild uppmärksamhet för att nyansera den intensiva och pågående debatten kring våld i nära relation under pandemin.

Vår erfarenhet av myndigheten är att om rapporten istället påvisat att fler kvinnor än män misshandlats grovt i nära relation – hade både resultatet och rapporten lyfts fram på ett helt annat sätt.

Våld i ungas relation

Brå fick tidigare regeringens uppdrag att studera vilka åtgärder som kan vidtas i samhället för att motverka våld i ungas parrelationer. Enligt uppdraget skulle Brå utifrån svensk och internationell forskning beskriva orsaksmekanismerna bakom sådant våld, identifiera förebyggande och stödjande åtgärder samt belysa vilka kunskapsluckor som finns på området.

Det resulterade i att myndigheten år 2021 publicerade rapporten Våld i ungas parrelationer.⁷

På sidan 9 i rapporten kan man läsa nedanstående angående unga hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relation.

”De internationella studier som jämfört våldsutövning i parrelationer mellan heterosexuella och hbtqi-ungdomar, pekar mot att hbtqi-personer är mer utsatta för relationsvåld än heterosexuella ungdomar.”

Det bör även tilläggas att unga hbtqi-personer som utsätts för våld i nära relation kan ha särskilt svårt att få stöd och hjälp. Detta då många ännu inte kommit ut med sin läggning och då kan ha svårt att söka stöd hos familj och vänner. Dessa utsatta hbtqi-ungdomar bör således vara en grupp som myndigheten bör lyfta fram särskilt extra.

Efter att rapporten publicerats sände myndigheten ett poddavsnitt om våld i ungas relationer.⁸ Poddavsnittet utgår från ovan nämnda rapport om våld i ungs parrelationer.

⁶ Utsatthet för pandemirelaterade bedrägerier och våld i hemmet under 2020, 2022, Brottsförebyggande rådet <https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2022-06-29-utsatthet-for-pandemirelaterade-bedragerier-och-vald-i-hemmet-under-2020.html>

⁷ Våld i ungas parrelationer, 2021, brottsförebyggande rådet <https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2021-10-29-vald-i-ungas-parrelationer.html>

⁸ Poddavsnitt 36, våld i ungas parrelationer, 2021, brottsförebyggande rådet <https://bra.se/om-bra/podd.html>

Men i poddavsnittet nämns inte ordet hbtqi vid ett enda tillfälle. När vi skriver till myndigheten och frågar varför man i poddavsnittet osynliggör hbtqi-ungdomars särskilt utsatta situation blir svaret enligt nedan.⁹

”... Jag tror att det blev så i podden att vissa delar inte kom med eftersom vi var tvungna att förhålla oss till den tiden som avsnittet fick ta. Jag försöker dock alltid att ha en könsneutralt språk kring våldet så länge jag inte beskriver konkreta skillnader mellan tjejer och killar, så på det sättet var mycket av det som jag berättade i podden giltigt även för hbtqi-personer.”

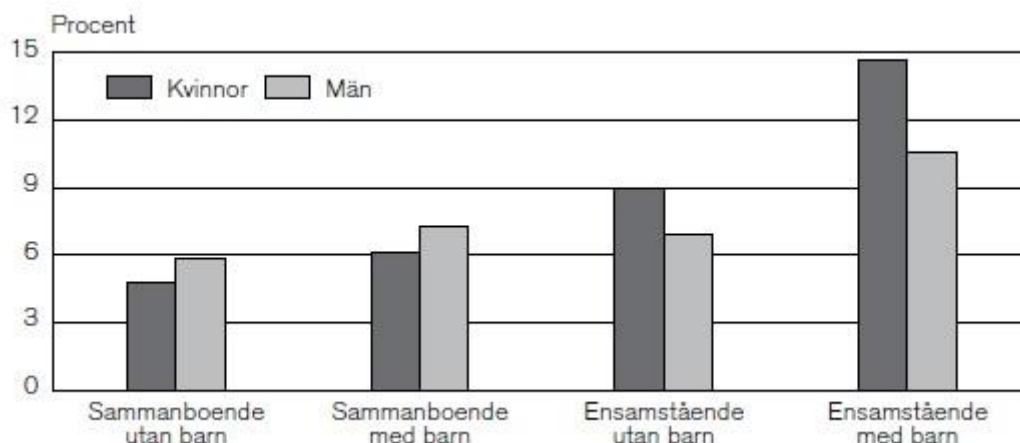
Men svaret är en sanning med modifikation då andra poddavsnitt är avsevärt längre än det aktuella. Man nämner att man uttrycker sig könsneutralt i poddavsnittet. Även det är en sanning med modifikationen då myndigheten i sitt poddavsnitt lägger ett tydligt fokus på tjejers utsatthet.

Andra myndigheter sätter ett stort fokus på inkludering och hbtqi-frågor. Då blir det anmärkningsvärt att Brå som myndighet (enligt vår uppfattning) kan anses bidra till osynliggörandet av utsatta hbtqi-ungdomar, med motivering att det inte fanns utrymme och tid att sprida saklig och korrekt information.

Det bör även nämnas att i arbetet med studien djupintervjuade myndigheten 14 unga personer som utsatts för våld i en parrelation. 13 av dessa var tjejer, 1 var kille och ingen av dessa identifierade sig som hbtqi-ungdom. Något som vi anser förstärker bilden av att myndigheten har uppfattningen att killar och hbtqi-ungdomars utsatthet är något sekundärt.

Utsattheten per familjerelation

Som vi tidigare nämnde publicerade Brå, så sent som i maj i år, rapporten Brott i nära relation. En motsvarande rapport med samma namn och syfte publicerades redan år 2014.¹⁰ Från den rapporten har vi hämtat nedanstående diagram.

⁹ Mejlkonversation med tjänsteperson på Brottsförebyggande rådet, 1 april 2022

¹⁰ Brott i nära relation, 2014, brottsförebyggande rådet

<https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2014-05-09-brott-i-nara-relationer.html>

Bilden visar familjesituationen för de män och kvinnor som i studien uppgett att de utsatts för våld i nära relation, samt procentsatsen för utsatta av respektive kön och familjesituation.

Det vanligaste är att ensamstående personer utsätts för våld i nära relation. Detta hänger delvis ihop med att våldet ofta påbörjas i samband med att relationen tar slut. Men tittar man på män och kvinnor som lever tillsammans i en relation, visar rapporten att det är fler män än kvinnor som rapporterar utsatthet för våld i nära relation.

Det här är viktig och central information som kan föra både arbetet och debatten framåt. Men denna information är enbart tillgänglig för de som läser rapporten i sin helhet. Den omnämns inte i sammanfattningen av rapporten, på myndighetens hemsida eller i någon av myndighetens mer utåtriktade kanaler. Däremot har det från myndighetens sida varit ett väldigt stort intresse att lyfta fram de uppgifter i rapporten, som inom olika områden, påvisar att kvinnor far mer illa än män på grund av våldet i nära relation.

Syftet med att hänvisa till exemplet i denna tio år gamla rapport är att visa att myndigheten, både nu och för tio år sedan, har agerat på samma sätt. Man har enligt vår uppfattning återkommande selekterat bort uppgifter som visar att män i stor omfattning utsätts för våld i nära relation.

Exemplen i avsnittet är enbart ett axplock. Men vi tror att exemplen är tillräckliga för att på ett bra sätt beskriva problemet.

Brå kan inte (enligt vår uppfattning) fortsätta att osynliggöra män som utsätts för våld i nära relation. Det är avgörande att journalister, politiker, beslutsfattare och myndigheter får en relevant och korrekt bild av våldet i nära relation – för att vi ska kunna få en nyanserad debatt och nå framgång i kampen mot våldet.

Brottsförebyggande rådets roll i den offentliga debatten

Den 5 december 2023 fick några liberala politiker från Göteborg en debattartikel publicerad i Göteborgs-Posten (GP).¹¹ Politikerna argumenterade för att kvinnor som utsätts för våld i nära relation ska få överta hyreskontakten, om kvinnorna bor tillsammans med den våldsamma mannen. Det är inget fel på argumentet i sig. Men hela debattartikeln fokuserade på den stereotypa bilden av att män slår och att kvinnor blir slagna. Nedanstående citat kommer från debattartikeln.

”För att sätta stopp för mäns våld mot kvinnor måste vi agera med kraft. Vräk våldsutövaren och ge hyreskontraktet till den våldsutsatta. På detta sätt kan vi ge gärningsmannen en tydligt negativ konsekvens tidigt, samtidigt som vi ger den utsatta kvinnan en vinst – frihet och makt över sitt liv, skriver Simona Mohamson (L) och Sabina Music (C).”

Vi från Akillesförbundet skrev en replik där vi lyfte vikten av att arbeta könsneutralt och inkluderande då även män och hbtqi-personer utsätts för våld i nära relation. Vi använde statistik från myndighetens olika rapporter för att lyfta fram vår ståndpunkt. Citatet nedan kommer från vår replik som publicerades i GP den 12 december 2023.¹²

”Brottsförebyggande rådet (Brå) bedömer att när män och kvinnor lever i en relation är det något fler män än kvinnor som rapporterar utsatthet för våld i nära relation (Brott i nära relationer, 2014:8). År 2022 gjorde Brå en specialrapport (kortanalys 2/2022) för att under pandemin mäta våldet i nära relationer. Det visade sig att under referensåret 2020 var det fler män än kvinnor som misshandlades eller utsattes för grov misshandel från sammanboende. Det var även fler män än kvinnor som utsattes för materiellt eller ekonomiskt våld från sammanboende.”

Två dagar senare publicerar GP en replik från två tjänstepersoner på Brå. Rubriken på deras replik löd Falskt att män är mer utsatta för relationsvåld än kvinnor.¹³ I repliken nämner de att det inte finns några sakfel i vårt debattsvår – men att kvinnor ändå är mer utsatta för våld i nära relation än männen.

Citatet nedan kommer från myndighetens replik som publicerades i GP den 12 december 2023.

”Debattinlägget innehåller inga direkta faktafel men visar heller inte den större bilden ... Vi instämmer i att frågan om mäns utsatthet för våld i nära relation är en

¹¹ Vräk förövarna i stället för att flytta på de utsatta kvinnorna, 5 december 2023, Göteborgs-Posten <https://www.gp.se/debatt/vrak-forovarna-i-stallet-for-att-flytta-pa-de-utsatta-kvinnorna.00cddc98-7326-4ad3-9389-2829bdc09e6f>

¹² Osynliggör inte männen som utsätts för våld i nära relation, 12 december 2023, Göteborgs-Posten <https://www.gp.se/debatt/osynliggor-inte-mannen-som-utsatts-for-vald-i-nara-relation.1fd8022a-e8d7-4643-ae17-8deae242693a>

¹³ Falskt att män är mer utsatta för relationsvåld än kvinnor, 12 december 2023, Göteborgs-Posten <https://www.gp.se/debatt/falskt-att-man-ar-mer-utsatta-for-relationsvald-an-kvinnor.090ab3f6-7b20-4848-9f57-7fa94ca9c561>

problematik som säkert skulle kunna lyftas oftare och i flera sammanhang. Men Brås studier och även ett flertal andra, till exempel Nationellt centrum för kvinnofrids studie Våld och hälsa från 2014, visar att kvinnors utsatthet för olika typer av våld i nära relationer är ett större och mer omfattande problem än mäns utsatthet för samma typ av våld."

Myndighetens replik är problematiskt ur flera perspektiv. Vår replik handlar inte om vilket kön som drabbas värst av våld i nära relationer, utan om att alla utsatta, oavsett kön och sexuell läggning, ska ha samma möjligheter till stöd och hjälp. Det är svårt att förstå vad i vårt resonemang som upprör tjänstepersonerna så pass mycket att de känner sig tvingade att skriva en replik i en läntidning, där de förminskar mäns utsatthet och återigen sätter fokus på mäns våld mot kvinnor.

Akillesförbundet har under lång tid följt ämnet våld i nära relation. Vi har aldrig tidigare upplevt att en myndighet har ingripit i syfte att försöka påverka eller styra en politisk debatt mellan folkvalda politiker och en resurssvag ideell organisation.

Nu går det naturligtvis inte att JO-anmäla en myndighet för att de skriver en missriktad och malplacerad replik. Men myndighetens agerande bör ses i ett större sammanhang. Nämligen att myndigheten bör anses ha ett omotiverat stort behov av att förminska och osynliggöra mäns utsatthet för våld i nära relation. Vilket tydligt framgår i deras replik.

Refuserade debattartiklar

Den 5 maj 2022 publicerades en debattartikel i Sydsvenskan.¹⁴ Den var skriven av en centerkvinna som bland annat lyfte mäns våld mot kvinnor. I samband med detta skrev vi en replik där vi lyfte fram att även män och hbtqi-personer utsätts för våld i nära relation och att det skulle finnas mycket att vinna på att nyansera debatten om våldet i nära relation. I repliken lyfte vi fram en del faktauppgifter som vi hämtat från Brå:s rapporter samt andra studie på området.

Debattredaktionen på Sydsvenskan skickar då repliken till Brå för att få ett utlåtande om de faktauppgifter som finns i texten. Tjänsteperson på Brå svarar då debattredaktionen att de inte höll med om vissa av tolkningarna i repliken, samt att de inte kände igen delar av statistiken som vi hänvisade till myndigheten. Debattredaktionen valde därefter att tacka nej till repliken med hänvisning till myndighetens utlåtande.

När vi konfronterar berörd tjänsteperson på myndigheten får vi nedanstående svar.¹⁵

"... utan jag skrev främst att jag inte visste var flera av påståendena härstammade från, då jag inte känner igen dem från den statistik jag jobbar med. Sedan håller jag inte heller med i vissa av tolkningarna ... Jag ser nu att vissa saker kommer från Brå men från en annan enhet än den jag jobbar på, och den rapport ni då hänvisar till har jag inte arbetat med. Därav att jag inte visste att de uppgifterna kom från Brå."

Det handlade således inte om att uppgifterna i repliken var fel. Utan det handlade om att

¹⁴ Mäns våld mot kvinnor kan inte ses som något annat än strukturell diskriminering, 5 maj 2022, Sydsvenskan <https://www.sydsvenskan.se/2022-05-05/mans-vald-mot-kvinnor-kan-inte-ses-som-nagot-annat-an-strukturell-diskriminering>

¹⁵ Mejlkonversation med tjänsteperson på Brottsförebyggande rådet, 23 maj 2022

tjänstepersonen inte hade full koll på myndigheters egen statistik, samt att de hade en annan uppfattning av mäns utsatthet för våld i nära relation. Här blir det märkligt att en replik indirekt stoppas på grund av att en tjänsteperson på myndigheten inte delar uppfattningen i repliken.

Den 24 november 2023 skriver ett antal polischefer en debattartikel i Sydsvenskan.¹⁶ Fokus var på våldet i nära relation. Ett extra fokus lades på kvinnors utsatthet. Detta då debattartikeln publicerades den 24 november, vilket är dagen innan internationella dagen för avskaffandet av mäns våld mot kvinnor, Orange Day.

Två dagar senare skickade vi in en replik. Även denna gång fokuserade vi på att även män utsätts för våld i nära relation och att debatten skulle vinna på att nyanseras. Vi lyfte även fram hbtqi-personers särskilt utsatta situation och inkluderade några faktauppgifter från myndighetens rapporter.

Vår replik löd i sin helhet enligt texten nedan.

”Replik till de polischefer som den 24 november satte fokus på mäns våld mot kvinnor.

Akillesförbundet är ett nationellt förbund med fokus på att hjälpa och stötta män som förtrycks eller utsätts för våld i nära relation. Som aktiva inom förbundet är det med förvåning vi tagit del av skribenternas artikel. Det målas upp en hopplöst stereotyp bild av våldet i nära relationer - män slår och kvinnor blir slagna. Men det är en bild som är direkt missvisande.

Låt oss titta på den fakta som finns när det gäller mäns utsatthet på området.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) bedömer att när män och kvinnor lever i en relation är det något fler män än kvinnor som rapporterar utsatthet för våld i nära relation. Man uppskattar även att lika många män som kvinnor årligen utsätts för grovt fysiskt våld i nära relation (Brott i nära relationer, 2014:8).

År 2022 gjorde BRÅ en specialrapport för att under pandemin mäta våldet i nära relationer. Det visade sig att under referensåret 2020 var det fler män än kvinnor som misshandlades grovt av en sammanboende (kortanalys 2/2022).

När det gäller unga personer inom åldersgruppen 16–19 år uppskattar BRÅ att utsattheten för grov misshandel i nära relation är jämnt fördelad om man ser till antalet killar och tjejer (kortanalys 6/2018).

Så utsatthet för våld i nära relation är definitivt inte den könsfråga skribenterna vill göra gällande. Både utsatthet och brukande av våldet är relativt jämnt fördelat mellan könen om man ser till antal män och kvinnor.

Skribenterna gör ett stort nummer av att 82 procent av de som anmält brott i nära relation är kvinnor. Men en av det stora orsakerna till att män inte anmäler sin utsatthet är på grund av bristande förtroende för rättsväsendet. Där bör polisen arbeta aktivt med att öka männens vilja att polisanmäla sin utsatthet. I stället väljer skribenterna att använda den bristande anmälningsbenägenheten till att förminska mäns utsatthet. Det är direkt anmärkningsvärt agerat.

Skribenterna skriver att det så gott som varje dag åker polispatruller till hem där en man utsatt sin partner för våld. Men det är lika vanligt (till antalet) att män utsätts för våld och grovt våld i nära relation. Men varför har polisen så svårt att se och fånga upp dessa utsatta män? Troligtvis handlar det om fördomar och förutfattade meningar om hur våldet i nära relation ser ut. Men det är något skribenterna bör fundera vidare på.

¹⁶ Det råder inget tvivel om att Sveriges farligaste plats är i hemmet, 24 november 2023, Göteborgs-Posten <https://www.sydsvenskan.se/2023-11-24/det-rader-inget-tvivel-om-att-sveriges-farligaste-plats-ar-i-hemmet>

Den grupp som är mest överrepresenterad för våld i nära relation är personer som lever i samkönade relationer (HBTQIA+).

Man vet även att denna grupp av utsatta har särskilt svårt att få hjälp och stöd. Detta då många inte kommit ut med sin läggning och då har svårt att söka hjälp hos familj och vänner. Det är en grupp av utsatta som borde lyftas fram särskilt extra av samhället. Men även denna grupp av utsatta förbises återkommande av polisen.

Extra tydligt blir problemet när Polismyndigheten nyligen presenterade en ny nationell storsatsning för att hantera mäns grova våld mot kvinnor. Det är positivt att man storsatsar på att hantera det grova våldet i nära relation. Men varför enbart fokus på utsatta kvinnor?

Varför ska män och personer i samkönade relationer ständigt förbises av Polismyndigheten när det gäller utsatthet för våld i nära relation? Vill polisen bli en trovärdig part i arbetat mot våldet i nära relation behöver man tänka om i denna fråga. För alla oavsett kön och sexuell läggning ska ha samma möjligheter till stöd, hjälp och uppmärksamhet i sin utsatta situation.”

Även denna gång lät debattredaktionen en tjänsteperson från myndigheten granska (hela eller delar) av repliken och yttra sig om dess innehåll. Även denna gång avböjde debattredaktionen publicering med motiveringen att myndigheten inte delar uppfattning om innehållet i repliken. Detta trots att faktauppgifterna är korrekta. Vi har därefter valt inte bemöda oss att skicka in fler debattartiklar eller repliker till Sydsvenskan.

I fallet med dessa båda repliker har myndigheten påpekat fel som saknat substans. Bland annat har man (felaktigt) hävdad att faktauppgifterna inte kommer från myndigheten, att man inte känner igen uppgifterna eller att man inte delar innehållet i replikerna. Detta trots att vi påvisat korrekta källor och i vilken sekund som helst kan påvisa de faktauppgifter som förs fram i replikerna.

När en myndighet får en förfrågan om att kontrollera faktauppgifter eller innehåll i en debattartikel, måste de förstå vikten av uppdraget och att tjänstepersonen indirekt kan påverka om debattartikel blir publicerad eller inte. Inför detta uppdrag krävs stor respekt och ödmjukhet. Men vi anser inte att myndigheten har hanterat denna balansgång på ett korrekt sätt. Vi anser att det inte fanns några som helst sakliga brister i de båda repliker som sändes in till Sydsvenskan. Här anser vi att myndighetens särintresse har fått gå före det fria ordet och den öppna debatten.

Nu är det naturligtvis debattredaktionerna själva som avgör vad som ska publiceras och inte publiceras. Men självklart avtar en debattredaktions vilja att publicera ett bidrag om granskande myndighet felaktigt avvisar delar av innehållet.

Anmälan

På sin hemsida presenterar sig Brottsförebyggande rådet med bland annat nedanstående formulering.¹⁷

”Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.”

I de exempel vi hänvisar till i första avsnittet anser vi det tydligt att Brottsförebyggande rådet undanhåller uppgifter och fakta om mäns omfattande utsatthet för våld i nära relation. Uppgifter som selekteras bort i sammanfattning av rapporter, på hemsidan och i pressmeddelanden. Det har resulterat i att journalister, politiker och beslutsfattare fått en felaktig bild av våldet i nära relation. Detta då många inte läser rapporterna i sin helhet utan förlitar sig på att den information som finns på myndighetens utåtriktade kanaler avspeglar innehållet i rapporterna. Att myndigheten återkommande utelämnar uppgifter om mäns omfattande utsatthet för våld i nära relation, anser vi har resulterat i en onyanserad debatt och att beslutsfattare gjort felriktade insatser i arbetet mot våld i nära relation.

I andra avsnittet ges flera exempel på hur vi uppfattar att myndigheten inte på ett korrekt sätt hanterat sin roll gentemot media och i den allmänna debatten. På något sätt har myndigheten hamnat i en roll där man gör utlåtanden angående debattartiklar som sänds in till Sydsvenskan och som har fokus på mäns utsatthet för våld i nära relation. Vi hänvisar till två exempel på sakliga och korrekta repliker som refuserats efter att debattredaktion tagit del av myndighetens utlåtanden. Här anser vi att myndighetens särintressen fått gå före vikten av det fria ordet och den öppna debatten.

Detta har resulterat i att de berörda medborgarna inte längre bemödar sig med att skriva debattartiklar eller repliker till Sydsvenskan.

Både hanteringen av faktauppgifter och myndighetens sätt att hantera media och den allmänna debatten är anmärkningsvärd. Det är således önskvärt att Justitieombudsmannen närmare granskar myndighetens agerande.

¹⁷ Brottsförebyggande rådets hemsida, 2024
<https://bra.se/om-bra.html>